

Dopis obhájcem lidských práv v Polsku a Československu

Drazí přátelé,

tento dopis Vám adresujeme s nadějí, že poslouží jako východisko pro pravidelnější kontakty a pro sjednocení našeho úsilí v zápase za lidská práva v Polsku, Československu a Sovětském svazu. Doufáme, že úplnější seznámení s našimi dopisy, prohlášeními, dokumenty a články nám navzájem umožní dospět k definitivnímu přesvědčení, že máme stejné obecné názory a že vycházíme z principů, které potvrzují nutnost dodržování lidských práv všude a vždy, bez ohledu na národní a státní hranice. Naši pozici Vám nejlépe objasní, seznámíte-li se s časopisem "Kronika aktuálních událostí", s "Informačním bulletinem" Pracovní komise pro sledování zneužití psychiatrie k politickým cílům, s dokumenty Výboru na obranu práv věřících a s dokumenty Moskevské skupiny nápomoci k dodržování Helsinských dohod v SSSR.

Základní principy jsou vyloženy v dokumentu č. 69 moskevské skupiny "Helsinky", který byl předložen k podpisům jak v Sovětském svazu, tak i v jiných zemích a ve společném prohlášení sovětských a amerických společenských skupin, které sledují plnění helsinských dohod. Poslední prohlášení vyzývá skupiny obhájců lidských práv v jiných zemích, které podepsaly závěrečný akt, aby se k němu připojily.

Současně by zřejmě bylo vhodné učinit společné prohlášení obhájců lidských práv v Polsku, Československu a Sovětském svazu, v němž by se poukázalo na obecné zákonitosti ve vztahu k lidským právům v našich zemích.

Uvědomujíc si specifické postavení Sovětského svazu vůči Československu a Polsku, považujeme za svůj úkol bojovat rovněž proti porušování lidských práv ve Vašich zemích.

Přitom považujeme pro nás všechny za přirozené vystupovat na obranu obhájců lidských práv, ať už jsou pronásledováni v kterékoliv zemi.

S přátelským pozdravem

akademik Andrej Sacharov

dále členové Moskevské skupiny nápomoci při plnění helsinských dohod v SSSR

Elena Bonner

Malva Landa

Taťána Osipova

Jurij Jarym-Agajev

členové Pracovní skupiny pro sledování zneužití psychiatrie k politickým cílům

Vjačeslav Bachmin

Leonard Ternovskij

ooo

ooo

ooo

Odpověď Charty 77 na dopis akademika Sacharova a dalších obhájců lidských práv v SSSR

Drazí přátelé,

Praha 6.11. 1979

děkujeme za Váš dopis a za morální podporu, již je nám Váš postoj v něm vyjádřený. S obdivem a sympatiemi sledujeme Vaši činnost směřující k důslednému dodržování zákonných ustanovení i mezinárodních závazků v oblasti lidských práv. Sdílíme s Vámi přesvědčení, že tato činnost je nerozlučně spjata s úsilím o zabezpečení mezinárodního uvolňování, tak jak to odpovídá duchu i literě Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě z Helsinek. Společně s Vámi považujeme za svou věc všech, kdo brání práva a důstojnost člověka kdekoli na světě.

Souhlasíme s názorem, že vzhledem ke společenské a politické struktuře našich zemí máme s Vámi i s polskými přáteli mnoho podobných či stejných problémů. Rádi se zúčastníme práce, která by vyjádřila tyto společné problémy i naznačila možnosti jejich řešení.

S přátelským pozdravem a úctou

Jiří Hájek
mluvčí Charty 77

Zdena Tominová
mluvčí Charty 77

Ladislav Hejdlánek
mluvčí Charty 77

ooo

ooo

ooo

S d ě l e n í

Mluvčí Charty 77 doporučují pozornosti signatářů i ostatní veřejnosti text prof. dr. Zdenka Jíčínského "Po skončení procesu", a to spolu s textem jeho dopisu, adresovanému Federálnímu shromáždění ČSSR k němuž byl uvedený text připojen.

Praha 12.11.1979

Jiří Hájek
mluvčí Charty 77

Zdena Tominová
mluvčí Charty 77

Ladislav Hejdlánek
mluvčí Charty 77

ooo

ooo

ooo

Federální shromáždění ČSSR
k rukám předsedy A. Indry
Praha

Praha 1.11.1979

V Praze dne 23.10.1979 před trestním senátem Městského soudu skončil proces se šesti členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných odsouzeným pěti obžalovaným k dlouhým trestům odnětí svobody.

Tento proces a rozsudek v něm vynesený vzbudily mimořádně silnou kritickou reakci v zahraničí vůči tomuto porušování základních práv a svobod v Československu, za které bylo uvedené trestní řízení všeobecně v cizině prohlašováno, a nepochybně vážně poškodil mezinárodní pověst a prestiž Československa. Federální shromáždění v nedávno uplynulých dnech projednávalo po expozé příslušného ministra zahraniční politiku Čs. republiky. Soudě podle novinových zpráv o tomto jednání, nebyly tyto problémy a aspekty čs. zahraniční politiky otevřeně projednávány, ačkoli souvisí se vztahem Čs. republiky k mezinárodním závazkům, zvláště k Závěrečnému aktu konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě a s čs. přípravou na Madridskou konferenci v r. 1980.

Uvedený politický proces má ovšem i své vnitropolitické a právní vazby a důsledky, mj. i z hlediska parlamentní kontroly, zda a jak jsou dodržována ustanovení Ústavy o soudech a prokuratuře a na ně navazující ustanovení trestního řádu i dalších zákonů.

Na některé problémy mezinárodní i vnitropolitické povahy v souvislosti s tímto politickým procesem upozorňuje rozbor "Po skončení procesu", který připojujeme k tomuto dopisu.

1 příloha

Prof. Dr. Zdeněk Jíčínský, DrSc

ooo

oo

ooo

Zd. Jičínský

Po skončení procesu

V Praze před senátem Městského soudu, jemuž předsedal sám jeho předseda dr. Kašpar, začalo v pondělí 22.10.1979 dlouho připravované trestní řízení proti šesti členům Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a již druhý den, v úterý 23.10.1979, byly ve večerních hodinách vyneseny rozsudky. P. Uhl - 5 let odnětí svobody, V. Havel - 4 1/2 roku odnětí svobody, V. Benda - 4 léta odnětí svobody, J. Dienstbier - 3 roky odnětí svobody, O. Bednářová - 3 roky odnětí svobody; D. Němcová - 2 roky odnětí svobody podmíněně na 5 let.

Proces začal v pondělí 22.10.1979. V sobotu 20.10.1979 byl publikován v Rudém právu článek Zd. Hořeního "Karta falešná a marná", v němž autor, aniž jmenuje, píše o protizákonné a protisocialistické činnosti páté kolony v Československu, kterou mají představovat tzv. disidenti. Publikování tohoto článku dalo již předem jasnou odpověď, pokud snad měl někdo v té věci nějaké pochybnosti, jak připravovaný soudní proces proti šesti členům VONSu dopadne. V konkrétních čs. podmínkách to vyznačilo také jasně reálný obsah ústavní zásady soudcovské nezávislosti.

Připomněme ve vztahu k tomuto procesu základní ústavní principy o soudním jednání a rozhodování. Podle č. 102 "soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni jedině právním řádem socialistického státu". Podle č. 103 "v řízení soudy postupují tak, aby byl zjištěn skutečný stav věcí a při svém rozhodování z něho vycházejí." V odst. 2 se stanoví, že "jednání před všemi soudy je zásadně ústní a veřejné; veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem". Trestní řád v § 2, který formuluje základní zásady trestního řízení, v odst. 10 pak vyhláší, že trestní věci se před soudem projednávají veřejně tak, aby se pracující v široké míře mohli projednávání zúčastnit a jednání sledovat.

V komentáři k trestnímu řádu se k této věci praví: "Veřejnost jednání před soudem je prostředkem kontroly lidu nad výkonem trestního soudnictví. Zásada veřejnosti je dále významnou zárukou zachování práv osob, které se účastní hlavního líčení, zejména pak obviněného."

Osud těchto ústavních ustanovení i příslušných ustanovení trestního řádu byl v tomto procesu tristní.

Ještě před zahájením soudního řízení probíhalo trapné jednání o účasti na tomto veřejném zasedání. Zájemci o vstupenky byli odmítnuti, protože prý není místo, všechny místa v soudní síni jsou již obsazena. Přirozeně se žádný zahraniční právník či pozorovatel nebo novinář nemohl účastnit jednání. Zástupci vládních institucí i významných mezinárodních organizací byli, když žádali o vstupenky na proces, od jedné instituce posílání k druhé a od té zase zpět k první /od soudu na MZV a zpět/ s ubohými výmluvami, že vstupenky již nejsou, že sál je již obsazen. Nikdo z úředních činitelů nenašel tolik odvahy, aby jim řekl pravdu, že na tomto veřejném procesu nesmí být - kromě příbuzných - nikdo přítomen ani z domácích zájemců, tím méně pak ze zahraničních zájemců, když právní úprava takové omezování účasti nedovoluje, hledají se různé ubohé výmluvy a prostředky, jak tuto ústavní záruku objektivitě procesu obejít. A tak lze sledovat režii procesu, která tu připomíná spíše úroveň vesnického ochotnického divadla.

V této souvislosti budiž připomenuta Marxova slova: "K veřejnému svobodnému procesu patří nutně svou povahou veřejný obsah, diktovaný svobodou." Jaký to asi obsah patří k tomuto pražskému procesu? Rozhodně ne svou povahou veřejný obsah, diktovaný svobodou, ale obsah partikulární, jen se vydávající za obecný, diktovaný její negací, hesvobodou a potlačováním. V soudní síni, kde vedle nejbližších příbuzných /v počtu asi 15/ obžalovaných bylo přítomno dále několik přesněji neidentifikovaných osob, bylo ještě několik míst volných a jeden z přátel obžalovaných v rozhovoru o této věci trefně poznamenal, že tato místa jsou obsazena, sedí tam duch padesátých let. Na veřejném zasedání nebylo přítomným povoleno dělat si poznámky a žena P. Uhla byla z

tohoto důvodu vyvedena ze soudní síně.

Pokud jde o vlastní soudní řízení, nebylo vedeno snahou o všestranné objektivní projednání žalované činnosti, ale o maximálně rychlé její vyřízení a ukončení. Proto otázky obhajoby i obviněných i poznámky k faktickým nesprávnostem uvedeným v žalobě byly soudem většinou odmítány, obžalovaní i ve svých závěrečných řečech přerušováni atd. Celkově tedy despekt k procesním formám až zarážející, uváží-li se, jak dlouho byl tento proces mocí připravován a co jím chtěla dokázat a dosáhnout.

V masových komunikačních prostředcích byla publikována velmi stručná oficiální zpráva o rozsudku a s ní se objevily komentáře, jež odsuzovaly činnost a rozvratníků, kteří chtěli ~~zá~~ podvracet státní zřízení státu, autoritu státních orgánů apod. Neinformovaný člověk by se mohl naivně domnívat, že v těchto zprávách bude podrobně rozebrána trestná činnost odsouzených, bude konkrétně prokázáno, co, kdy a proč udělali, že budou citovány pasáže obžaloby, bude uvedeno, jak se obžalovaní hájili, a jakou argumentací vystupovala obhajoba, jak ji prokuratura vyvracela její důkazy, co bylo obsahem závěrečných slov obviněných.

Co by také mohlo působit přesvědčivěji než autentické zprávy o průběhu soudního jednání a o soudním řízení, jehož procesní formy mají zaručovat objektivitu jednání a zjištění skutečného stavu věcí, prokázané konkrétní skutečnosti o žalované činnosti těch osob, které byly postaveny před soud. V novinových článcích i jiných komentářích však nic takového nebylo, žádná fakta o činnosti šesti odsouzených, jež byla prohlášena za trestnou, nebyla uvedena. V článku J. Hečka "Nelze bez trestně porušovat zákony", Rudé právo, 24.10.1979 / obdobně J. Vitouš v komentáři v Čs. televizi, 24.10.1979 / se jako jediný doklad o této činnosti uvádí zkreslená, tendenčně upravená informace o jejich stanovisku k soudu nad teroristy Barešovými, kteří se zmožnili autobusu se školní výpravou s úmyslem projet s ním do NSR. / Mimoходом, naše veřejnost stále ještě není informována o tom, jak to tehdy skutečně bylo a proč orgány PS zasáhly takovým způsobem, jakým zasáhly. / To je jediné konkrétní tvrzení o soudem konstatované nepřátelské protistátní činnosti šesti odsouzených členů VONSU.

Sama skutečnost, že veřejnost nebyla informována o tom, co se skutečně odsouzených dokazovalo jako trestní činnost, je velmi závažná. Prostředky masové komunikace sotva mohly na konkrétních faktech prokazovat závažnou nepřátelskou činnost odsouzených, protože takových trestních činů není. Oficiální propaganda dobře ví, že uvádění konkrétních případů, v nichž se odsouzení členové VONSU zasahovali o obranu lidí, kteří podle jejich zjištění a přesvědčení, byli nespravedlivě stíháni a odsuzováni - z hlediska platného čs. právního řádu, jehož integrální součástí se stal i Pakt o občanských a politických právech - by ve veřejnosti nevyvolalo odsudek členů VONSU a jejich činnosti, ale těch státních orgánů a jejich pracovníků, kteří takto postupovali a rozhodovali. Oficiální propaganda dobře ví, že za existující situace, kdy domácí sdělovací prostředky o takovýchto případech mlčí, by uveřejněné podrobnosti a konkrétní činnosti VONSU a jeho odsouzených členů jim ve veřejnosti nepřineslo žádoucí odsudek, ale získalo jim spíše / třeba veřejně nevyslovené / sympatie, uznání a obdiv. Kromě toho oficiální propaganda nechce, aby se v širší veřejnosti vědělo o těchto procesech s lidmi pronásledovanými a souzenými převážně pro své nekonformní názory a postoje, pro své kritické vztahy k praxi současné moci. Proto tedy oficiální propaganda nemohla využít ani tohoto procesu se šesti odsouzenými členy VONSU ke skutečnému přesvědčování veřejnosti o pravdě soudu a jeho rozsudku / a o pravdě režimu, který soud představoval /.

Tento způsob referování je ve své podstatě projevem úpadku naší žurnalistiky, svědectvím hlubokého pohrdání čtenářskou a posluchačskou obcí, která v českém národě dosáhla gramotnosti již koncem 19. století a dávno se naučila navěřit všemu, co se jí shora říká, která je běžně zvyklá hledat jiný, skrytý smysl za tím, co se píše v novinách a hlásá v rozhlase a televizi. Která si tedy v takovýchto případech obsta-

Dovolíme se tu ještě jednou Marxových slov, která přímo zadléhají na strůjce tohoto soudního procesu i na jeho apologety. "Tak, jako se nepodaří donutit lidi, aby věřili, že je zločin tam, kde zločin není, tak se vám velmi snadno podaří proměnit sám zločin v právní čin. Setřeli jste hranice, ale mýlíte se, myslíte-li, že jste je setřeli jen ve svém vlastním zájmu. Lid vidí trest, ale nevidí zločin, a protože vidí trest tam, kde není zločin, již proto nevidí zločin tam, kde je trest." A s malou obměnou Marxovy formulace lze na jejich adresu dodať: Tím, že požíváte kategorie protistátního trestného činu tam, kde se jí nesmí používat, zkrášlili jste ji i tam, kde se této kategorie musí používat.

Soudní proces a v něm vynesení rozsudek proti šesti členům VONSu byl mj. i svým přezíráním procesních právních norem a jejich významu pro spravedlivé rozhodnutí manifestací nikoli práva, zákonnosti, ale moci, která potlačuje a chce i nadále potlačovat ty, kdo s ní na bázi platného čs. právního řádu veřejně nesouhlasí, kdo se staví proti jednotlivým případům zneužívání moci, porušování zákonnosti. Způsob vedení tohoto procesu i vynesení rozsudek jen potvrdily, pokud bylo takového důkazu potřeba, pravdivost činnosti VONSu, za jehož činnost by li tito jeho přední členové souzeni a odsouzeni.

Rozsudek proti šesti členům VONSu vzbudil ve světě mimořádně intenzivní odezvu a jeho odsouzení bylo jednoznačné.

Odsoudily jej nejvýznamnější komunistické strany západních zemí /politbyro Francouzské KS jej prohlásilo za hanebný/, odsoudily jej socialistické strany, křesťansko-demokratické strany, odborové organizace i další důležité společenské organizace, odsoudily jej hlavy států i vlády četných signatářských zemí Závěrečného akta Konference o spolupráci a bezpečnosti v Evropě, odsoudil jej i papež Jan Pavel II.

Všechna tato odsouzení prohlašují rozsudek Městského soudu v Praze za porušení základních lidských práv, za akt, který je porušením Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který je součástí čs. právního řádu.

Byla zrušena plánovaná cesta francouzského ministra zahraničí do ČSSR a toto rozhodnutí bylo oficiálně motivováno nesushlasem s politickým procesem v Praze. Papež Jan Pavel II. odsoudil v souvislosti s tímto procesem porušování základních práv v Československu spolu s odsouzením genocidy v Kambodži a represe v Chile a toto jeho stanovisko nepochybně vážně poškozuje pověst Čs. republiky v mezinárodním veřejném mínění. Všechny tyto i jiné krátké kritiky a odsudky škodí nejen pověsti Československa, ale i pověsti socialismu ve světovém měřítku a utvrzují i u širokých vrstev pracujících obraz o reálném socialismu, který by jeho oficiální propaganda ráda vyvrátila.

Je vskutku zvláštní, že nedlouho po významné iniciativě SSSR, který v projevu L. I. Brežněva u příležitosti 30. výročí vzniku NDR in-
formoval o snížení početního stavu svých svých jednotek a vyzbroje-
ní v NDR a dal tak nový podnět k jednání o odzbrojení v Evropě, se v
Československu konal takovýto politický proces a že v něm byl vynes-
takovýto rozsudek, který odporuje duchu i literě Závěrečného aktu Hel-
sinské konference a jeví se jako kontradiktorní uvedené sovětské snaze
př rozšíření sféry uvážlnosti mezi zeměmi Varšavské smlouvy a NATO.
Vznikají tu proto znepokojivé otázky, proč právě v této době se čs.
orgány rozhodly takto ostentativně prosazovat takové pojetí "détente",
takový výklad Závěrečného aktu z Helsink, které jsou nepřijatelné pro
ostatní jeho signatářské země a které přímo nebo nepřímo - u vědomí
úzkého vztahu čs. politiky k politice sovětské - vyvolávají pochybnos-
ti a podezření i o politice SSSR, o upřímnosti zmíněných návrhů L.I.
Brežněva z Berlína.

Všechny části Závěrečného dokumentu z Helsink tvoří jediný celek a nelze žádnou jeho část, žádné požadavky v určité oblasti vytrhnout z tohoto kontextu a prosazovat izolovaně proti ostatním. "Zúčastněné státy uznávají všeobecný význam lidských práv a základních svobod, jejichž respektování je podstatným činitelem míru, spravedlnosti a blahobytu, kterých je zapotřebí, aby byl zajištěn rozvoj přátelských vztahů a spolupráce mezi nimi, jakož i mezi všemi státy. Budou vždy respektovat tato práva a svobody ve vzájemných vztazích a budou se snažit jednotlivě i společně jakož i ve spolupráci s OSN o prosazování všeobecného a účinného respektování těchto práv a svobod." Z těchto ustanovení vyplývají přirozeně závazky, povinnosti i pro čs. stát a jeho orgány.

Sotva si lze vážně myslet, že by právě Čs. republika mohla ostatním signatářským zemím Závěrečného aktu vnutit své vskutku zvláštní jeho pojetí, které formuloval Zdr. Hoření v citovaném článku v Rudém právu. Je však na pováženou, může-li být v tak důležitém tiskovém orgánu publikována tak deformující interpretace Závěrečného aktu, pro kterou jeho text neskýtá minimální oporu a opodstatnění, může-li v něm být uveřejněno stanovisko, které s takovým pohrdáním neguje politický a právní význam skutečnosti, že Čs. republika učinila Mezinárodní pakt o občanských a politických právech složkou čs. právního řádu a tím pro sebe převzala v něm obsažené závazky, jež se týkají i vztahu státních orgánů k čs. občanům. A že se tak děje v době, kdy signatářské země uvažují o obsahu a účelu Madridské konference v r. 1980 a připravují se na ni nové návrhy.

Má snad dokázat, že Čs. republika nemusí na žádné takové mezinárodně přijaté závazky dbát a řídit se jimi ve vztahu ke svým občanům? Takový postoj má ovšem i druhou stránku. V mezinárodních vztazích platí vzájemnost. Čs. republika za takového stavu sotva může být považována za důstojného partnera v mezinárodních vztazích; její návrhy, které na tom nebo onom fóru předkládají její zástupci, sotva budou brána vážně, její představitelé při svých cestách do jiných států i na půdě mezinárodních organizací sotva budou přijímáni jako lidé, které lze uznávat za odpovědné politiky a státní činitele.

V této souvislosti vzniká otázka, proč čs. zahraniční politika v posledních letech vyvíjela takovou aktivitu, proč se tak snažila o prolomení mezinárodní izolace, do níž se ČSSR dostalo v období tzv. konsolidace, proč ministr zahraničních věcí podniká tolik cest do západoevropských zemí, když čs. stát nyní dává politickým procesem najevo, jak málo mu záleží na stanoviscích druhých států a na vztazích s nimi. Je opravdu prestiž čs. státu tak velká, aby s ní bylo možno tak marnotratně zacházet? Je Čs. republika opravdu stát tak bohatý svými materiálními zdroji a morálními hodnotami, aby nepotřeboval dbát na dodržování mezinárodních závazků, na dobré vztahy s ostatními evropskými státy? Může jí jako socialistickému státu být lhostejné, jaké škody působí socialistické myšlenky a hnutí v západoevropských zemích svým porušováním základních občanských práv v procesu se šesti členy VONSU?

Politický a morální zisk, který čs. stát z tohoto procesu získal v mezinárodním měřítku, se tak jeví více než pochybný.

Byly pak tyto v určitém ohledu jistě kalkulované ztráty v mezinárodním měřítku skutečně vyváženy ziskem vnitropolitickým? Z hlediska trestního práva je sice zvláštní uvažovat o trestním procesu v takovýchto kategoriích; o tomto politickém procesu par excellence však jinak uvažovat nelze, protože v něm nešlo ve vztahu k obžalovaným o uplatnění práva a spravedlnosti, ale o uplatnění moci vůči nepohodlným kritikům. Posilování atmosféry strachu a represe snad může přinést soudobé moci jistý krátkodobý efekt, tím že zastráší určité jedince, oslabí kritiku její činnosti apod.

Lze však mít důvodné pochybnosti o tom, že takovéto represivní působení může být v soudobých podmínkách krizového stavu a vývoje čs. společnosti trvalé, zvláště když příčiny, z nichž tyto kritické postoje vyrůstají, nikterak neslábnou, spíše naopak.

Politické procesy jako projevy uplatnění moci jsou spíše doznáním její vnitřní slabosti než její vnitřní jistoty, morální pevnosti opírající se o širokou podporu a konsensus společnosti, protože moc, která má tyto kvality, se nemusí bát krátkého poukazování na případy zenužívání moci, porušování práv občanů ze strany úřadů apod.

V konkrétní situaci čs. společnosti, kdy i oficiální čs. představitelé poukazují na neutěšený vývoj národního hospodářství, vyvolávání atmosféry strachu sotva může být celospolečensky účinné tak, aby mohlo třeba zprostředkovaně, stimulovat pozitivní pokusy a úsilí o řešení hospodářských problémů. Aniž se přeceňuje působení tohoto procesu na širokou českou veřejnost, je možno říci, že takovéto politické akty moci jen udržují čs. společnost v jejím krizovém stavu a ztěžují či znemožňují nalézt z tohoto stavu pozitivní východisko.

V Praze 29. 10. 1979

ooo

ooo

ooo

Otevřený dopis Charty 77

Generálnímu prokurátorovi ČSSR
Vojenskému prokurátorovi ČSSR

na vědomí redakci Rudého práva

V Praze dne 14. 11. 1979

V posledních letech se na státní, stranické a veřejné činitele obracely stovky československých občanů jednotlivě i po skupinách se svými stížnostmi, podáními a žádostmi v oblasti dodržování zákonnosti a občanských práv; v několika případech se jim dostalo odpovědi vyhovivé, v drtivé většině případů pak odpovědi žádné. Mnozí občané volili formu otevřeného dopisu a žádali čs. sdělovací prostředky o zveřejnění - marně. Přirozeně a zcela v duchu mezinárodních paktů o lidských a občanských právech i Závěrečného aktu helsinské konference a v souladu se základními principy demokracie, seznamovali se svým úsilím s přáteli a spoluobčany, v několika případech požadovali o pomoc mezinárodní organizace, jichž je ČSSR členem. Fakt, že některé z těchto otevřených dopisů byly zveřejněny na Západě / z velké části v pokrokovém levicovém tisku / a že některých zvláště výrazných případů porušení zákonnosti se musela ujmout ve světě vysoce respektovaná nepolitická organizace Amnesty International, je logickým důsledkem naprosté neoslovitelnosti československých úřadů a jejich představitelů, kteří mezi sebe a kritické občany postavili zeď mlčení a Sbor národní bezpečnosti. Aby se tomuto protidemokratickému a pro vývoj společnosti tragickému oddělení občanů a jejich institucí dostalo alespoň zdání ústavnosti, muselo být koncem října t.r. odsouzeno k vysokým trestům odnětí svobody šest signatářů Charty 77 a členů Výboru na obranu ne-spravedlivě stíhaných, a to v procesu, jehož příprava, průběh a výsledek vyvolaly rozhořčení světové demokratické veřejnosti. Jestliže se dnes na Vás znovu obracíme otevřeným dopisem, činíme tak proto, že cítíme povinnost upozornit na eskalaci protiústavních tendencí v činnosti Sboru národní bezpečnosti, která - nebude-li včas zastavena - může vést k jen ještě hlubší roztržce mezi československými občany a státem a to v době, kdy vážná ekonomická situace vyžaduje odpovědnou a dobrovolnou spoluúcast všech obyvatel naší země na věcech veřejných.

Na případy nezákonného šikanování bezúhonných čs. občanů příslušníky Státní a Veřejné bezpečnosti jsme upozorňovali již mnohokrát aniž došlo k nápravě. Naopak, dosud ojedinělé případy použití přímého fyzického násilí a zneužití zdravotnických zařízení k hrubému nátlaku na nekonformní občany se množí a příslušníci SNB se je už nesnaží ani zastírat. Jen za dobu bezprostředně před procesem se šesti členy VONS a

v jeho průběhu došlo k aktům, které nemají nic společného a vlastním posláním Sboru národní bezpečnosti, tím méně pak se socialistickou zákonností a socialismem vůbec. Tři občané byli příslušníky StB a VB násilně deportováni do psychiatrických léčeben, na jejich příkaz internování a dokonce "léčení" i desítky občanů včetně cizích státních příslušníků byly nezastřehně podrobeny stálému policejnímu sledování, několik zahraničních návštěvníků /mezi nimi např. člen francouzské Akademie/ bylo násilím vyhoštěno ze země jen pro zájem o proces; několik desítek čs. občanů, kteří se zadržovali v okolí Městského soudu, bylo bezdůvodně zadrženo až na 48 hodin; po stejnou dobu byla zadržována také manželka souzeného Petra Uhla, která byla hned po zahájení procesu protiprávně vykázána a násilím vyvečena ze soudní síně. Střed Prahy kolem Karlova náměstí budil skličující dojem jakéhosi ohrožení, neboť počet příslušníků SNB snad převyšoval počet kolemjdoucích občanů, večer bylo dokonce vypínáno pouliční osvětlení. Dva mladí lidé /jeden z nich mladistvý/ byli přímo u výslechu v Bartolomějské ulici bití, několika mužům byly násilně ostříhány vlasy. Příkladem atmosféry neomezené zvůle je případ mladé ženy, která byla zadržena před budovou soudu; tato matka malého dítěte byla v průběhu 48mi hodinového zadržení přes protesty přinucena podrobit se gynekologickému vyšetření vězenským lékařem /! a podání injekce chlorpromazinu před výslechem. Násilné akce příslušníků SNB se neomezily jen na Prahu. Z Liberce jsme např. dostali zprávu, že v předvečer procesu byla skupina mladých lidí pokojně vycházejících ze soukromého domu, přepadena příslušníky SNB, přičemž čtyři dívky byly zbity obuškami, celkem šest lidí napadeno slunečním psem /!.

Máme závažné důvody se obávat, že toto terorizování občanů nebylo jen časově omezeným projevem nervozity státních orgánů, které si byly vědomy neobhajitelnosti procesu. V prvním listopadovém týdnu došlo k nové vlně domovních prohlídek a výslechů, téměř dvě desítky mladých lidí, převážně signatářů Charty 77 byly zadrženy na 48 hodin a poté propuštěny bez řádného potvrzení pro zaměstnavatele /jedna ze zadržovaných byla již potrestána krácením dovolené za neomluvenou absencí/ většině mužů byly opět bezdůvodně a násilím ostříhány vlasy, v jednom případě došlo k ranám obuškem. Takovéto vlny represí jsou v naší zemi bohužel téměř běžné, v tomto případě je však zarážející a alarmující neúměrnost záminky, kterou orgány SNB zvolily ke svému zásahu. Většina zadržovaných a vyslýchaných osob měla být podezřelá z "přípravy trestného činu teroru", na který údajně upozornil neznámý pachatel anonymním dopisem a který měl být spáchán "destrukcí důležitého objektu v Praze, resp. usmrcení prezidenta republiky"! Při žádné z domovních prohlídek nebylo nalezeno nic, co by jakkoli souviselo s terorem; naopak byla opět zabavena literární díla a materiály Charty 77.

Všichni zadrženi museli být po dvou třech dnech propuštěni - orgány StB samy nejlépe vědí, že mezi signatáři Charty 77 teroristy nenajdou. Smysl existence a činnosti Charty 77, totiž snaha přispět k dodržování zákonnosti a lidských práv v ČSSR, je dostatečně znám i státním orgánům a čs. veřejnosti, jimž Charta 77 své materiály předkládá. Přesto se v témže listopadovém týdnu v čs. sdělovacích prostředcích, především v Rudém právu, objevily články, které tento protismyslný zásah orgánů SNB proti signatářům Charty 77 nepřímou obhajovaly: všemožně se totiž snažily uvést proces se šesti členy VONS, jeho mezinárodní odezvu a samotný zápas za lidská práva do souvislosti s mezinárodním terorismem. S touto marnou a pokroucenou snahou je zbytečně polemizovat, chceme jen upozornit, že umělá vyvolávání atmosféry strachu a teroru je nebezpečné nejen pro její strůjce, ale především pro celou společnost.

Vycházejíce z jasných ustanovení zákona o prokuratuře, žádáme Vás o neprodlené přezkoumání námi uvedených protiprávních akcí orgánů SNB a vyvození důsledků proti těm, kteří porušení zákonnosti zavinili. Otázka možností a prostředků kontroly a dohledu občanů nad činností složek Sboru národní bezpečnosti se stává velmi naléhavou; v tomto smyslu Vás žádáme rovněž o přešetření postupu čs. sdělovacích prostředků, které mají být nástrojem demokracie, v současné době však pomáha-

jí její nedostatky i přímé nezákonnosti zakrývat.

Násilí vedlo v dějinách vždy jen do slepé uličky. V našich silách není státem posvěcenému násilí zamezit, ani se mu vyhnout. Víme však, že touhu po spravedlivém uspořádání věcí veřejných, stejně jako touhu po pravdě, nelze umlčet násilím, ani fyzickou likvidací jednotlivců či celých skupin. Způsoby připomínající padesátá léta mohou naši společnost jen dále uškodit, aniž by se cokoli vyřešilo. Nikoli procesy za zavřenými dveřmi a terorizování občanů, nýbrž věcný a živý dialog mezi vládou a lidem jsou zde na místě.

Jiří Hájek
mluvčí Charty 77

Zdena Tominová
mluvčí Charty 77

Ladislav Hejdlánek
mluvčí Charty 77

Vojenská obvodová prokuratura
nám. Republiky 1
Praha 1 - Staré Město

V Praze, 20. 11. 1979

Věc: oznámení trestného činu

Ve dnech 2. - 6. 11. 1979 byli zadrženi orgány StB tyto občané: Ivan Kyncl, Jan a Jiří Bednářové, Jan Ruml, Jaroslav Suk, Miloš Tyl, Ivan Dejmal, Svatopluk Karásek, Miroslav Bělovský, Jaroslav Kukal, Vladimír Prajzler, Markéta a Pavla Němcovy, Tomáš Liška, Josef Danisz, Martin Hybler a jiní. Paní Anna Grušová byla v pondělí 5. 11. podrobena výslechu pod nátlakem: bylo jí sděleno, že nebude-li vypovídat, bude zadržena nejen ona, ale i její nezletilá dcera Milena. V bytech a na pracovištích některých z nich byla provedena domovní prohlídka. V usnesení o domovní prohlídce se uvádí, že tato je nařízena na základě rozhodnutí vyšetřovatele StB z 2. 11. 1979 OVS-VS-651/79, jímž byl zahájeno šr. stíhání pro přípravu tr. činu teroru podle § 7/1 tr. z. k § 94/1 tr. z. a to proto, že bylo "zjištěno, že dne 28. 10. 1979 byl neznámým pachatelem odeslán anonymní dopis, vyjadřující úmysl poškodit socialistické společenské a státní zřízení republiky provedením destrukce důležitého objektu v hl. městě, resp. usmrcením prezidenta republiky. Z tohoto důvodu byli uvedeni občané podrobena výslechům, zadrženi v cele předběžného zadržení po 49 - 75 hod. /aniž by byli předáni prokurátorovi/ a zacházeno s nimi jako s obviněnými, přičemž některým, např. Ivanu Kynclovi byla způsobena vážná újma na zdraví fyzickým násilím spojeným s urážkami a výhrůžkami. Další z uvedených občanů byli zadrženi dle § 23 zák. č. 40/1974 Sb. pod záminkou podezření z tr. činu pobuřování, event. jiných tr. činů /aniž ovšem splňovali podmínku, za níž jediné lze dle uvedeného zákona občana zadržet - tj. nedopustili se žádného "ohrožení veřejného pořádku", ale naopak byli zadržováni převážně ve svých bytech/, některým, např. Dr. Daniszovi a Dr. Hyblerovi, dokonce nebyl ani formální důvod zadržení sdělen //.

Nikomu z postižených nebylo uvedeno, proč právě on je bez zřejmého zákonného odůvodnění vystavován ponižujícím procedurám /např. většina zadržených mužů byla bez udání důvodu a proti své vůli ostříhána v ruzyňské věznici/. O formálnosti inkriminovaných podezření z tr. činu svědčí i to, že téměř u všech zadržených neproběhly během internace již žádné další vyšetřovací úkony.

Z jednání orgánů provádějících uvedená opatření bylo patrné, že je jim známo, že zadrženi občané jsou signatáři Charty 77, občanské iniciativy pro zachovávání zákonnosti ve vztahu mezi orgány mocí a občany - tedy, že se jedná o občany aktivně angažované ve smyslu čl. 17 Ústavy ČSSR. Mohly to ostatně konstatovat již z označení písemností, zabavovaných při domovních prohlídkách. Z této skutečnosti jim mohlo a mělo být zřejmé, že spojit tuto jejich angažovanost jakýmkoli způsobem s přípravou teroristických akcí je absurdní. Přesto postupovaly tak, jakoby takové obvinění bylo odůvodněné. Plným právem si proto postižení kladou otázku, zda nemělo být o pokus přimět je zastrašováním k

tomu, aby upustili od této své angažovanosti.

I když však od tohoto aspektu odhlédneme, v každém případě lze z dotčené jednání příslušníků StB kvalifikovat jako tr. čin omezování osobní svobody /podle § 231/ 1,2 tr.z./ v souběhu s tr. činem zneužití pravomoci veřejného činitele /podle § 158/1 písm. a,b,c tr.z..

Oznamujeme proto jednání příslušníků StB s námi Vám, jako příslušné prokuratuře /dle § 12 zák. o prokuratuře/ a žádáme přezkoušení, zda v něm nedošlo k porušení zákona.

S pozdravem

Ivan Kyncl, Jan Bednář, Jiří Bednář, Jan Ruml, Jaroslav Suk, Ivan Dejmal, Svatopluk Karásek, Markéta Němcová, Pavla Němcová, Tomáš Liška, Josef Danisz, Martin Hybler.

vyřizuje: Martin Hybler, Myslíkova 18, 120 00 Praha 2
příloha: vyjádření mluvčích Charty 77 k tr. oznámení

o o o

V Praze dne 20. 11. 1979

Připojujeme se k uvedenému oznámení trestných činů.

Jiří Hajek Zdena Tominová
mluvčí Charty 77 mluvčí Charty 77

Ladislav Hejdlánek
mluvčí Charty 77

ooo

ooo

ooo

S t a n o v i s k o C h a r t y 7 7

k jednání Mezinárodní organizace práce o stížnosti Mezinárodní konfederace svobodných odborů na porušování čs. pracovního zákonodárství a Úmluvy č. 111 o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání

V říjnu 1979 má čs. vláda předložit Mezinárodní organizaci práce zprávu o plnění Úmluvy č. 111 o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání na podkladě stížnosti, kterou na porušování této Úmluvy proti signatářům Charty 77 v praxi čs. zaměstnavatelských organizací a úřadů podala v r. 1977 Mezinárodní konfederace svobodných odborů.

Je nepochybné, že projednávání diskriminační praxe proti signatářům Charty 77 a těm, kdo ji odmítli odsoudit, na půdě Mezinárodní organizace práce bylo velmi důležité. Ukázalo na rozpor mezi tvrzením čs. úřadů, že v čs. praxi jsou důsledně zachovávána ustanovení Úmluvy č. 111 o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání, a mezi skutečným postupem zaměstnavatelských organizací a úřadů proti občanům, kteří projeví kritický postoj k porušování práv a svobod ze strany současné moci v Československu.

Diskriminace v zaměstnání a povolání, ačkoli je v rozporu s Ústavou ČSSR, zákoníkem práce a Úmluvou č. 11, přesto v ČSSR stále trvá a uplatňuje se proti občanům, kteří zastávají kritické politické postoje. Mnozí z těch, kteří byli v r. 1977 z výše uvedených důvodů propuštěni ze zaměstnání nebo byli donuceni rozvázat pracovní poměr, museli přijmout zaměstnání, které je hluboko pod úrovní jejich profesionální kvalifikace a tokověto zaměstnání vykonávají doposud. Jiní občané, kteří odmítali přijmout jakoukoli nekvalifikovanou práci a domáhali se zaměstnání přiměřeného jejich kvalifikaci, byli dbouho bez práce, ačkoli v jejich oboru byla volná místa, ale pro podpis Charty 77 je organizace odmítaly do zaměstnání přijmout. Další, kteří sice propuštění nebyli, byli přeřazeni na nižší funkci, méně placenou práci apod.

Souhlasili s tím, protože kdyby odmítli, byli by propuštěni. Někteří občané, kteří po propuštění ze zaměstnání nemohli v Čs. republice nalézt žádné zaměstnání a nemohli či nechťeli snášet další formy represe ze strany čs. úřadů, byli donuceni k emigraci.

Zaměstnavatelské organizace, úřady, soudy i odborové organizace přitom postupovaly v úzké součinnosti. Zvláště výrazně se tento jednotně organizovaný postup proti stoupencům Charty 77 projevil v praxi čs. soudů, které jsou podle čs. ústavy nezávislé a mají rozhodovat na základě zjištění skutečného stavu věcí.

Soudní řízení v pracovních sporech signatářů Charty 77 /a v analogických sporech/ bylo výsměchem spravedlnosti. Soud se v rozhodování fakticky opíral o jediný "důkaz", kterým bylo prohlášení Generální prokuratury ČSSR, podle něhož je prohlášení Charty 77 namířeno proti socialistickému státnímu a společenskému zřízení v ČSSR. Prohlášení Charty 77 nebylo v ČSSR nikdy veřejně publikováno a tedy ani soud je neznal; přesto nesmělo být - jako důkaz před soudem - přečteno. Otázka pravdivosti tohoto prohlášení, kterou signatáři chtěli před soudem dokázat a zdůraznit, byla pro soud vyřešena zmíněným stanoviskem Generální prokuratury a tím, že oficiální masové sdělovací prostředky ve službách moci Prohlášení Charty 77 odmítly a označily je za nepřátelské čs. státu a jeho sociálnímu řádu.

Soudní řízení se konala prakticky s vyloučením veřejnosti, soudy odmítaly důkazy žalobců, vyslechnout svědky, provést jimi navržené důkazy, takže hlavní zásada, kterou se mají v jednání řídit, totiž zjistit skutečný stav věci a na základě toho rozhodovat, byla takto zcela popřena. Proto také všechny rozsudky vynesené v těchto soudních sporech, jsou porušením čs. práva a měly by být zrušeny.

Soudy neposkytly občanům v těchto sporech zákonnou ochranu proti zaměstnavatelům a ve většině případů jen sankcionovaly porušování pracovních práv občanů ze strany zaměstnavatelů. Protože soudní řízení v pracovních sporech signatářů Charty 77 měla jednoznačný charakter, mnozí občané, kteří byli propuštěni ze zaměstnání, se vůbec na soudy neobraceli u vědomí bezúspěšnosti takových žalob. Jiní pak po rozsudku soudů 1. instance, které žaloby signatářů Charty 77 šmahem zamítaly, se již proti těmto rozsudkům ani neodvolávali. Věděli předem, že odvolání nebude vyhověno - a také se většinou nemýlili.

Charta 77 i jednotliví signatáři na toto porušování práva kriticky upozorňovali všechny nejvyšší státní orgány, Federální shromáždění, federální i českou vládu, Generální prokuraturu i Nejvyšší soud. Nikdo z těchto orgánů na tato upozornění a výzvy nereagoval a tím méně učinil nějaká opatření k nápravě těchto nezákonností. Konečně i zpráva čs. vlády, podaná Mezinárodní organizací práce v r. 1978, existenci těchto protiprávních persekucí signatářů Charty 77 nepřiznala a prohlášovala, že žádná diskriminace v zaměstnání a povolání v ČSSR neexistuje, a že Úmluva č.111 je důsledně dodržována.

Obdobně postupovaly i odbory. Nejenže neposkytly svým členům, kteří byli propuštěni ze zaměstnání pro své politické a občanské postoje, žádnou ochranu, ale dokonce předem dávaly zaměstnavatelům svůj souhlas s rozvázáním pracovních poměrů, jak to vyžaduje zákoník práce, aby se tak této diskriminační praxi dodalo zdání legality; ba v nejednom případě tyto občany zbavovaly i členství v ROH. Přitom vyloučení z odborů znamená, že občan je zbaven různých práv a nároků v pracovně právních i jiných vztazích. Ačkoli tento postup je porušením nejen vnitroodbořových norem, ale i norem čs. práva a mezinárodních závazků, které ČSSR převzalo včetně Úmluvy o odborové svobodě a ochraně odborového práva, čs. odbory v této protiprávní praxi pokračují. Neexistuje jediný případ, kdy by bylo zrušeno vyloučení z ROH, k němuž pro podpis Charty 77 došlo.

Hlavní nápor proti stoupencům Charty 77 k jejich zastrašení a zároveň k zastrašení ostatních občanů byl v pracovní právní oblasti uskutečněn v prvním pololetí r. 1977. V r. 1978 se tato diskriminace uplatňovala již proti menšímu počtu osob, přičemž je úřady aplikovaly diferencovaněji a selektivněji. V druhé polovině roku 1978, zejména v důsledku průběhu jednání o stížnosti u Mezinárodní organizace práce, která se vyvíjela pro čs. vládu nepříznivě, ukázaly se jisté modifikace v praxi čs. úřadů vůči signatářům Charty 77.

V této době ani soudní rozhodování není již tak unifikované. Aby čs. strana měla aspoň nějaké argumenty pro své tvrzení, v několika případech organizace vzaly před soudním jednáním svou výpověď zpět. Někteří signatáři Charty 77, zvláště když pracovali v dělnických profesích, u soudu 1. nebo 2. instance své spory dokonce vyhráli. V případech ~~uváděných~~ uváděných i ve stížnosti MOP, které zvláště budily pozornost i mezinárodní veřejnosti, dlouhodobě nezaměstnaní vysoce kvalifikovaní odborníci /např. lékařka J. Zelenková, prof. Zdr. Jiřínský/ mohli začátkem roku 1979 začít opět pracovat.

V těchto případech nešlo ovšem o svobodnou ~~volbu~~ volbu zaměstnání ve smyslu Úmluvy č. 111. Tito občané nastoupili práci, po svém souhlasu - na místech, které jim zajistily orgány státní správy. Bez rozhodnutí a zásahu úřadů, které projednaly jejich pracovní umístění v té či oné organizaci, je žádná organizace sama do zaměstnání nepřijala. Avšak např. historik docent Milan Hübl dodnes žádné trvalé zaměstnání nenašel a je jen přes léto zaměstnán v dočasném pracovním poměru jako recepční v kempu.

I když tedy došlo k jistému taktickému posunu, nebyla uskutečněna opravdová náprava nezákonností, k nimž v období r. 1977 až 1979 došlo. Nebyly zrušeny nezákonné rozsudky, nezákonné propuštění pracovníci nebyli odškodněni morálně ani materiálně; ti, kdo byli přeřazeni na horší, méně placenou funkci, zbaveni určitých funkcí apod., nemohli se vrátit k původní práci, na původní místa, i když by to bylo prakticky možné a proveditelné. Nebyla zrušena jejich vyloučení z odborů apod. V ČSSR nadále nejsou v praxi respektována příslušná ustanovení Úmluvy č. 111, čl. 3, písm. C, ani příslušné ustanovení Ústavy Čssr, podle nichž všichni občané bez ohledu na své politické názory a postoje mají právo na práci. Organizace, které mají volná pracovní místa, stále vyžadují od uchazečů o některá pracovní místa splňování určitých kádrových předpokladů /např. členství v KSČ/, ačkoli k tomu nejsou žádným čs. právním předpisem oprávněny.

Tato nerespektování Úmluvy č. 111 i Ústavy ČSSR bylo podepřeno Nejvyšším soudem ČSSR, který ve svém zhodnocení poznatků soudů při uplatňování zákona č. 20/1975 i o otázkách skončení pracovního poměru /Sbírka soudních rozhodnutí č. 9-10/1978, str. 500-501/ přijal takový výklad § 46 odst. 1, písm. E Zák. práce, který prakticky znehodnocuje význam směny tohoto ustanovení Zákoníku práce z r. 1975, kterou Federální shromáždění ČSSR přijalo na základě kritiky ze strany Mezinárodní organizace práce, že čs. zákoník je v tomto ohledu v rozporu s Úmluvou č. 111.

Podle tohoto nového výkladu Nejvyššího soudu organizace může dát podle § 46, odst. 1, písm. E Zák. práce pracovníkovi výpověď pro nesplňování požadavků, jež jsou nezbytné pro řádný výkon funkce a jejich nesplnění organizace nezavinila. Tyto požadavky nemusí být stanoveny žádným právním předpisem a mohou se týkat /podle druhu vykonávané práce nebo zastávané funkce/ občanské angažovanosti, morálně politických kvalit pracovníka apod.

Výklad Nejvyššího soudu ČSSR sankcionuje tak všechny nezákonné rozsudky proti signatářům Charty 77 a prakticky jen potvrzuje, že organizace může kohokoli z politických důvodů propustit a soud jí takový výpovědní důvod uzná. Pracovní právo se tak mění v této interpretaci v instrument politického tlaku na ty občany, kteří nemají konformní postoj k současné moci.

Zjištění skutečného stavu věci, pokud jde o porušování Úmluvy č. 111 v činnosti zaměstnavatelů i úřadů v Československu, vyžaduje podle našeho názoru, aby celková situace i jednotlivé případy byly prošetřeny na místě, aby bylo možno konfrontovat tvrzení uváděné v oficiální zprávě čs. vlády s konkrétními zkušenostmi jednotlivých osob, které byly či stále jsou objektem diskriminace v zaměstnání a povolání. Postup podle staré latinské zásady "audiatur et altera pars" by umožnil objektivně přezkoumat situaci, když by čs. úřady a zaměstnavatelské organizace i odbory musely podat podrobné vysvětlení a odůvodnění svého postupu ke konkrétním důkazům a argumentům postižených čs. občanů.

Tento postup lze doporučit také proto, že při jednání Mezinárodní organizace práce a jejích orgánů postupují zástupci čs. vlády, zaměstnavatelů i odborů zcela jednotně podle předem koordinovaného plánu, takže práva občanů, vůči kterým byla uplatněna diskriminace v zaměstnání a povolání, žádná čs. složka nezastupuje a nehájí.

Pro Mezinárodní organizaci práce by proto bylo neúčelnější, aby do Československa vyslala vyšetřující komisi, jež by jí mohla vypracovat objektivní zprávu ke stížnosti, kterou předložila Mezinárodní konfederace svobodných odborů a pracovní diskriminaci signatářů Charty 77.

Charta 77 je připravena poskytnout Mezinárodní organizaci práce a takové její komisi, pokud by byla do Československa vyslána, veškerou dokumentaci o případech porušování Úmluvy č. 111 o zákazu diskriminace v zaměstnání a povolání, kterou shromáždila, jakož i další vyžádanou pomoc.

Praha, říjen 1979

Dr. Jiří Hájek
mluvčí Charty 77

Zdena Tominová
mluvčí Charty 77

Dr. Ladislav Hejdlánek
mluvčí Charty 77

ooo

ooo

ooo

Sdělení č. 145 / Zadržení Jana a Jiřího Bednáře, Jaroslava Kukala, Ivana Kyncla, Ivana Dejmal, Jana Rumla, Svatopluka Karásky, Miroslava Tyla a Jaroslava Suka

Dne 2.11.1979 policejní orgány zadržely devět signatářů Charty 77 pod záminkou podezření z přípravy trestného činu teroru. Bratry Jana a Jiřího Bednáře, syny Otty Bednářové, signatářky Charty 77 a členky Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, vězněné za svoji činnost čs. orgány, zadrželi policisté před branami ruzyňské věznice při návratu z návštěvy u matky. Dále byli zadrženi: Jaroslav Kukal, manžel členky Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných Petrušky Šustrové, Ivan Kyncl, Ivan Dejmál, Jan Ruml, člen Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, Svatopluk Karásek, Miroslav Tyl a Jaroslav Suk. V bytech a na pracovištích zadržených proběhly současně domovní prohlídky, při nichž policisté zabavovali materiály týkající se Charty 77 a VONSu, časopis Informace o Chartě 77, psací stroje atd.

V usneseních vyšetřovatele StB o domovních prohlídkách se uvádí, že jejich důvodem je trestní stíhání vůči neznámému pachateli, zahájené 2.11.1979 pro přípravu tr. činu teroru podle § 7/1 k 94/1 tr.z., neboť anonymní dopis, vyjadřující úmysl poškodit socialistické společnosti a státní zřízení republiky provedením destrukce důležitého objektu v hlavním městě Praze, resp. usmrcením prezidenta republiky.

Není známo, zda proti zadrženým prokurátor již vznesl obvinění. Vzhledem k charakteru zabavovaných písemností, které není možné uvádět do spojitosti s terorem, je nasnadě domněnka, že inkriminovaný tr. čin a zahájené tr. stíhání je pouze záminkou k další policejní represii proti Chartě 77. Je možné, že počet zadržených je vyšší a že domovní prohlídky proběhly i u jiných osob, o nichž dosud nejsou dostupné informace.

3. listopadu 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 146 / Opětné zneužití § 23 zákona o SNB/

Ve dnech 4. - 6. listopadu 1979 policejní orgány zadržely Markétu a Pavlu Němcovou, Tomáše Lišku, dr. Josefa Danisze, Květu Markovou a dr. Martina Hyblera. 5. listopadu 1979 policisté vyslechli paní Annu Grušovou, přičemž jí tvrdili, že, nebude-li vypovídat, bude zadržena nejen ona, ale i její nezletilá dcera. Zmínění občané byli zadržováni po 48 - 75 hod. / Pavla Němcová 75 hod. / v cele předběžného zadržení v Konvitské ulici. Záminkou zadržení bylo "podezření z tr. činu pobuřování", ovšem některým / dr. Daniszovi a dr. Hyblerovi / nebyl důvod podezření ani sdělen. V tomto případě, tak jako v mnoha obdobných, se jedná o jasné zneužití § 23 zák. 40/1974 Sb. Během výslechů se vyšetřovatelé otevřeně vyjadřovali v tom smyslu, že zadržení na CPZ je jakýmsi trestem za nespolupráci při vyšetřování apod.

20. listopadu 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 147 / Jiří Kaplan ve vazbě/

12. října 1979 byl rozhodnutím generálního prokurátora ČSSR vzat do vazby inženýr Jiří Kaplan, nar. 2.8.1925, bytem Praha 6, Českomalínská 47/423, otec deseti dětí / z toho šesti nezletilých /, zaměstnaný v Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací v Konvitské ulici.

Více než měsíc předtím, 10.9.1979, provedli příslušníci StB pod vedením pplk. Nogy v bytě Jiřího Kaplana domovní prohlídku, při které zabavili 377 knih převážně náboženského charakteru. Usnesení o domovní prohlídce bylo motivováno zahájením trestního stíhání ve věci nedovoleného podnikání / § 118 tr. z. / . Téhož dne byl Jiří Kaplan zadržen, po 96 hodinách propuštěn s obviněním z trestného činu maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi / § 178 tr. z. / .

Během trestního stíhání na svobodě byl několikrát vyslýchán, přičemž otázky vyšetřovatelů směřovaly k jeho překladatelské činnosti, stykům s katolíky na Moravě a kontaktům s věřícími v zahraničí.

Okolnosti celého případu na vozují souvislost mezi uvězněním Jiřího Kaplana a tažením proti nezávislé katolické literatuře na Moravě / viz sdělení č. 135 / .

Obhájcem Jiřího Kaplana je absolvent právnické fakulty Jiří David z AP č.10, pracoviště B, Štěpánská ul. č. 16, Praha 1.

Upozorňujeme, že z téhož činu je obviněn a trestně stíhán na svobodě signatář Charty 77 Josef Zvěřina.

29. října 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 148 / Odvolací řízení ve věci J. Zmatlíka/

Dne 25. října 1979 proběhlo v Praze před senátem Nejvyššího soudu ČSR, jemuž předsedala JUDr. M. Dojčárová / Gen. prokuratura ČSR zastupoval JUDr. J. Baláš / odvolací řízení v trestní věci J. Zmatlíka, obviněného z přípravy podvracení a podvracení republiky / §§ 7/1, resp. 98/1 tr. z. / . Senát zamítl odvolání obviněného i jeho matky a potvrdil rozhodnutí městského soudu v Praze z 11.7.1979 o vině. V intencích návrhu prokuratury však snížil výměru trestu o jeden rok, z tří a půl na dva a půl roku nepodmíněně v I. nápravně výchovné skupině. Jan Zmatlík byl před tímto konečným rozhodnutím soudu po dobu 14 měsíců ve vazbě. Odvolací řízení u Nejvyššího soudu ČSR bylo prohlášeno za neveřejné a odůvodněním, že J. Zmatlík byl před svým zatčením zaměstnán v Kriminologickém ústavu při Generální prokuratuře ČSR. V první instanci však bylo hlavní líčení veřejné / viz naše sdělení č. 122 / .

Jan Zmatlík stojí pevně za svým socialistickým přesvědčením, jakož i za svým právem shromažďovat a šířit informace v duchu Charty 77, jejímž je signatářem. Soud na něm považujeme za nespravedlivý a tenden-

ční.

V Praze 30. října 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 149 /Trestní stíhání J.Gruši a P. Roubla zastaveno/

Podle sdělení Správy vyšetřování StB /Čj. VS-ČVS-13-120-1978/ signovaného vyšetřovatelem kpt. Smolíkem bylo dne 27.9.1979 zastaveno trestní stíhání Jiřího Gruši pro pobuřování /§ 100 tr.z./, kterého se měl dopustit tím, že "v roce 1974-1975 z nepřátelství k socialistickému společenskému zřízení a státnímu zřízení republiky sepsal písemnost s názvem "Dotazník" obsahující hrubé pomluvy a útoky proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky a rozšiřoval ji mezi své známé...". Z odůvodnění: "...Ačkoliv písemnost "Dotazník" je svým způsobem závadové, nelze v jednání obviněného spatřovat trestný čin, neboť s ohledem na výsledky vyšetřování i jinak nejasný obsah písemnosti lze uzavřít, že stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je nepatrný /§ 3 odst.2 tr.z./. Bylo proto nutno trestní stíhání obviněného zastavit, neboť nebyl shledán důvod pro postoupení věci."

Současně bylo zastaveno trestní stíhání Pavla Roubala za rozšiřování literárních prací, mj. i Grušova románu. Oba strávili v roce 1978 dva měsíce ve vyšetřovací vazbě.

V Praze 30. října 1979

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

Sdělení č. 150 /Albert Černý bude souzen/

Dne 27.listopadu v 8,30 bude zahájeno u Městského soudu v Brně hlavní líčení ve věci Alberta Černého, nar.4.2.1937, bytem Dřevařská 20, Brno, od 26.3.1979 ve vazbě ve věznici v Brně-Bohunicích, PS 37, signatáře Charty 77 a člena Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, obžalovaného z trestného činu podle § 98/1 tr.z./podvracení republiky/ a z poskytnutí pomoci k tr. činu/podle ~~§ 98/1 tr.z./podvracení republiky/~~ § 10/1 tr.z./. Hrozí mu tedy trest odnětí svobody od 1 do 5 let. Podrobnější informace o jeho případě viz sdělení Výboru č.97 a 113.

Hlavní líčení proběhne v budově soudu, Rooseveltova ul.26 v klubovně ROH na II.dvoře /stejná jednací síň jako v případě hl. líčení s Petrem Cibulkou a spol./. Po měsíci jde o další politický proces s členem našeho výboru.

22.listopadu 1979 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných

ooo

ooo

ooo

Dr.Lubomír Štrougal
předseda vlády ČSSR

Vážený pane předsedo vlády !

Využívám svého ústavního práva a připojuji svůj hlas ke stovkám a tisícům pokrokové a demokraticky smýšlejících občanů naší vlasti a k protestům pokrokové a kulturní veřejnosti světa, která je v těchto dnech hluboce pobouřena nad rozhodnutím českého ministerstva vnitra, jímž byl zbaven československého státního občanství přední spisovatel, čestný a upřímný vlastenec Pavel Kohout.

Spisovatele Pavla Kohouta si váží a ctí jako demokrata, socialistu a humanistu, jako neohroženého zastávce lidských práv nejen československé veřejnost, ale váží si ho a ctí celý kulturní a pokrokový svět. Svým dílem a tvorbou navazuje na nejpokrokovější tradice naší národní kultury, na její demokratické tradice, na kulturní tvorbu spisovatelské avantgardy předmnichovské československé republiky. Svým dílem, současnou tvorbou, svým charakterem, lidskými vlastnostmi i celým svým

životem patří k oněm českým vlastencům, spisovatelům, humanistům a demokratům, kteří probíjávali českou národní, obsahem socialistickou kulturu proti nepochopení a zpátečnictví. Rozhodnutí českého ministerstva vnitřní ho chtě nechtě zařazuje po bok těch vlastenců a spisovatelů, kteří podstoupili pro své ~~závažné~~ přesvědčení a víru a pravdu, již věřili a o níž psali, ty nejtěžší oběti, když byli vypovězeni ze země nebo zbaveni vlasti, jako Komenský, Havlíček aj. Spisovatel Pavel Kohout se nedopustil žádného takového činu, který by opravňoval ministerstvo vnitřní k takovému rozhodnutí. Pavel Kohout byl zřejmě pouze nepohodlný a nepříjemný pro svoji otevřenost a proto byl zbaven státního občanství. V kulturních dějinách dvacátého století v žádné vyspělé zemi na světě nenajdeme obdobný příklad. Nenajdeme obdobný příklad tím méně v kulturních dějinách a politické praxi předmnichovské republiky, o níž se hovoří jako o nedemokratické. Čin ministerstva vnitřní české socialistické republiky je projevem neúcty a nevážnosti k československé kultuře a k literatuře zvláště. Je urážkou socialisticky orientovaných demokratů S.K.Neumanna, Vančury a dalších, je výsměchem kulturním, demokratickým a socialistickým tradicím naší země.

Rozhodnutí ministerstva vnitřní je nezákonné, je v hlubokém rozporu se zásadami Závěrečného akto helsinské konference - její deklarace, kterou čsl. vláda slavnostně podepsala a jejíž zásad a platností se při každé významné události dovolává. Jak známo se mimo jiné v dokumentu praví, že nikdo, žádná vláda ani jiný orgán, nemá právo zbavit občana jeho vlasti proti jeho vůli. Jestliže se tak rozhodnutím českého ministerstva vnitřní stalo, - věřím, že nedopatřením - pak je zapotřebí toto nesprávné a nemravné rozhodnutí zrušit a spisovateli Pavlu Kohoutovi umožnit legální návrat do vlasti. V opačném případě se nutně vybavuje otázka, kterou již více jak před třiceti lety položil i Kl.Gottwald: "kde se u nás vládne?"

Apeluji na Vás, pane předsedo vlády, abyste se z titulu své odpovědnosti, jako přední československý státník zasadil o to, aby právu a spravedlnosti bylo získáno místo, které jim v naší socialistické republice přísluší!

14.10.1979

Laďislav LIS

člen Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných
t.č. - věznice Ruzyně

P.S.: Upozorňuji, že jsem na základě podobně vykonstruovaného obvinění již 18 neděl ve vazbě /byla mně již 3x prodloužena do 31.8., 30.9. a 31.10., přesto, že spisy byly uzavřeny a vyšetřování zakončeno již 29.6.1979/ pro domnělý trestný čin podle § 98 odst. 1, 2 písm.a, b - podvracení republiky - jehož jsem se nedopustil.

ooo

ooo

ooo

Dr. Ján Feješ
generální prokurátor ČSSR
nám, Hrdinů 1300
P r a h a 4 - Pankrác

Věc: Dotaz na právní normu

Vážený pane generální prokurátore,

chystal jsem pro Vás dopis o událostech které považují za potřebné sdělit právě Vám, ale byl jsem uprostřed přípravy překvapen akcí Veřejné bezpečnosti a Státní tajné bezpečnosti. Píší tedy další dopis, ze kterého snad bude vše dostatečně jasné.

13.listopadu 1979 kolem 16.30 hod. přijela za mnou StB za doprovodu VB s tím, že jsem rozšířil po Praze fámu "o odposlouchávacím zařízení, které jsem měl ve farním bytě v Telecím a že toto zařízení bylo inastalováno policií". Jiná fáma se však již ~~dříve~~ dříve rozšířila po obci, ve které bydlím: "Do jednoho domku v Telecím jezdí v určité dny

neznámí muži /prý Bezpečnost/ a odposlouchávají faráře." Je to čp.106, v prvním patře jsou trvale spuštěné žaluzie a existují skutečně dny, kdy přijíždějí neznámí lidé ve dne i v noci a v pravidelný čas se v místnosti střídají.

Obě fámy nepovažuji za podstatné /o pražské jsem vůbec nevěděl/ a nepodílím se na nich. Podstatné je pro mne to, že jsem/všam sám oznámil, ale VB mne předešla. Snažapříslušníků StB byla,/chtěl/ abych jim vydal zařízení, které jsem ve svém bytě skutečně našel, Já jsem ovšem trval na tom, že chci sám vše svobodně oznámit a vydat právě na generální prokuratuře. Nakonec jsme dospěli ke kompromisu, sepsali jsme oznámení o porušení domovní svobody a ve 23.30hod. jsem byl z OO VB Svitavy odvážen domů s tím, že ve středu 14. listopadu budu přijat krajským prokurátorem, se kterým vše sepiši a za přítomnosti svědků mu celé zařízení vydám. Do středy byl dům strážěn operativou VB do 15.30 hod. tak, že ani děti zpočátku nesměly do školy, dokonce ani na zahradu.

Ve středu jsem byl dopraven do Hradce Králové. Následuje záznam, pořízený Dr.Aloisem Bráblíkem, krajským prokurátorem:

OPIS

Krajská prokuratura v Hradci Králové

Záznam

sepsaný dne 14.listopadu 1979 na krajské prokuratuře v Hradci Králové

Bez předvolání se dostavil ing.Tomáš Bísek

narozen 30.listopadu 1939 v Praze

duchovní českobratrské církve evangelické
v Telecím, okr.Svitavy

bytem Telecí čp.129, o. Svitavy

který uvádí:

Dne 21.října 1979 jsem zjistil ve farním bytě evangelického sboru v Telecím zařízení, které jsem po zvážení laicky označil za vysílací část odpouslouchávacího zařízení.

Sestava se skládá ze síťového zdroje 120/220 V s převodem na 9 V /označení TI-560-1-2275/. Další díl je pětikanálový vysílač a multiplexem /označení T III. 696-A-O-35100/. Výrobce neuveden, součástky TESLA a zahraniční IC. Další díl jsou kontaktní dynamické mikrofony v počtu 2 kusy. Dále kabel na 220 V a linka k připojení na telefonní vedení.

Všechno, co jsem uvedl, mám s sebou a po skončení záznamu předám krajskému prokurátorovi, který se mnou záznam sepisuje.

Zařízení bylo umístěno v mezipůdním prostoru nad rohem obývacího pokoje, připojeno na síť 220 V a linkou v rámu dveří k telefonnímu vedení s mikrofony umístěnými těsně nad stropní omítkou, jeden nad obývacím pokojem a jeden nad kuchyní.

Na krajskou prokuraturu se obracím proto, že jsem toho názoru, že tímto jednáním bylo zasáhnuto do mé domovní svobody a proto žádám, aby oznámení bylo bráno jako oznámení pro trestný čin porušování domovní svobody proti neznámému pachateli.

Žádám, aby předání a převzetí zařízení, které jsem podrobně popsal byli přítomni jako svědci: Jindřich Výborný, senior českobratrské církve evangelické v Rané u Hlinska,

Bohdan Pivoňka, bývalý administrátor telecího sboru, farář ve Svatouchu,

a to proto, že zařízení u mne viděli.

Zapsal:dr.Alois Bráblík, krajský prokurátor v Hradci Králové
/podpis/

Četl a souhlasí: Ing.Tomáš Bísek
/podpis/

Jindřich Výborný /podpis/
Bohdan Pivoňka /podpis/

Jedno vyhotovení převzal: T.Bísek /podpis/

Závěrem chci připojit, že jsem signatář Charty 77 a s řadou přátel

žiji v situaci rozhovoru občana se socialistickým demokratickým státem. Pokouším se o kritiku a chci tak přispívat k zákonnosti slovem.

Můj dotaz jest, zdali existuje případná právní norma, která by u nás odposlech povolovala jakémukoliv státnímu orgánu.

Na svém případě si zcela jasně uvědomuji, že se taková věc může přihodit komukoliv, to znamená i Vám. Zdá se mi, že ten, kdo takto odposlouchává, ztrácí sám právo na soukromí. Celá společnost se tím dostává do nebezpečí, nebrat vážně to, co je řečeno přímo a otevřeně.

Žádám Vás, abyste zodpověděl můj dotaz a v případě, že zjistíte porušení zákona, prosím Vás naléhavě, abyste z toho vyvodil zákonné důsledky.

S pozdravem

ing. Tomáš Bísek
evangelický vikář

569 94 Telecí 129

Na vědomí:

- dr. Jaromír Obzina, ministr vnitra ČSSR
- synodní rada českobratrské církve evangelické
- mluvčí Charty 77

ooo ooo ooo

Ing. Rudolf Battěk
nar. 2.11.1924 v Bratislavě
Praha 8 - Karlín
Křižíkova 78

Generální prokurátor ČSSR
náměstí Hrdinů 1300
Praha 4 - Nusle

Věc: Podnět ke stížnosti pro porušení zákona

K objasnění a zdůvodnění svého podnětu ke stížnosti pro porušení zákona přikládám Zprávu o akci Státní bezpečnosti vůči Rudolfu Battěkovi. Z této zprávy vyplývá, že příslušníci Státní bezpečnosti hrubým způsobem zneužili svého práva zásahu vůči občanům ve smyslu zákona č.40/1974 o SNB:

- 1/ Násilným způsobem mě přepadli na ulici, a aniž se legitimovali a oznámili mi proč mám být předveden /zajištěn, zadržen/, vtáhli mě do připraveného osobního vozu a odvezli mě na Správu vyšetřování STB do Bartolomějské ulice č.7.
- 2/ Při předvedení do místnosti mi nedovolili si sednout a nutili mě stát aniž mi sdělili důvod mého zadržení.
- 3/ Ironickými a uštěpačnými poznámkami, v nichž vynikal především ppor. Milan Moravec, uráželi mou osobu, moji dosavadní činnost a jednání.
- 4/ Jeden ze dvou příslušníků, kteří vešli do místnosti, mě dvakrát udeřil do rukou a nutil mě, abych stál s rukama podle těla.
- 5/ Aniž jsem zavedl sebemenší důvod, nařídil plk. Vrba abych byl voden po budově v poutech. Při nasazování pout mi ppor. Milan Moravec sevřel vždy pouta tak silně a tahal za ně, že mi způsobil fyzickou bolest.

To vše bylo prováděno v křiklavém rozporu s právy příslušníků Sboru národní bezpečnosti podle zák. č.40/1974 a § 23/1 téhož zákona, podle něhož jsem měl být zajištěn, jak mi sdělil při výslechu maj. Tita

- 6/ Příslušníci STB se mě snažili vyfotografovat s údajně protistátní tiskovinou /knihami/, nejprve záměrně vloženými do mé tašky a poté

rozloženými po stole, který přitáhli ke mně, aby tak vytvořili "dokumentární souvislost" s mojí osobou.

7/ Mé ženě nebylo vůbec sděleno ani mé zajištění, ani mé zadržení/
§ 23/3 zák.č.40/1974. jak to vyžaduje

8/ Domovní prohlídka v mém bytě dne 3.10.1979 byla provedena bez mého předchozího výslechu, nebyla mi oznámena, a aniž bych byl požádán o vydání hledané věci /§ 83 tr.ř./; přičemž odpadá námitka, že výslech nebylo lze provést okamžitě, neboť jsem byl v té době zajištěn. Nebyla mi umožněna účast při prohlídce a ani mé ženě nebylo sděleno, jaká věc je hledána. Při prohlídce byly zabaveny věci, které vůbec nesouvisí s věcnou stránkou obvinění s trestního stíhání. Žádám, aby byly všechny odebrané věci vráceny.

9/ Major Tita mi odmítl vydat potvrzení o mém zajištění a zadržení pro mého zaměstnavatele.

10/ Od mého propuštění ze zadržení v pátek dne 5.10.1979 jsem byl trvale sledován a před domem, v němž bydlím, stál osobní vůz Tatra 605 trvale obsazený třemi muži až do 7.10.1979 do 20.30 hod.

V Praze 15. října 1979

Rudolf Battěk

ooo

ooo

ooo

K odsouzení Jiřího Gruntoráda

V posledním čase, počínaje obdobím těsně před procesem se šesti členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, orgány státní moci a policie - zřejmě i z potřeby utvrzení se v pocitu vlastní integrity - používají nové záminky při represivních zákrocích proti občanským aktivitám a nonkonformním postojům jednotlivců.

Touto záminkou je fikce, jakoby státní moc byla ohrožena jakýmsi teroristickými akty, které se údajně připravují, fikce, že měla zřejmě posloužit vystupňování beztak již napjaté atmosféry ve dnech procesu a zároveň být i clonou zamlžující negativní reakce na proces v celém světě. Nejspolehlivější nomenklaturní kádry v ČTK byly podle zpráv, které máme k dispozici, takto instruovány už asi 2-3 týdny před procesem.

V této souvislosti není zřejmě od věci pokusit se podrobně analyzovat případ Jiřího Gruntoráda, signatáře Charty 77, občanským povoláním zedníka OPBH v Praze 2, kterého dne 8.11.1979 odsoudil samosoudce obvodního soudu pro Prahu 2 dr. Martin Korbař na základě obvinění z přečinu podle § 6 zák.150/69 Sb. přečinu proti veřejnému pořádku pro držení střelné zbraně bezpovolnění ke třem měsícům odnětí svobody v I. nápravně výchovné skupině /horní hranice trestní sazby/. Ukazuje se tu totiž poprvé na konkrétním případě, jak se tato nová mocenská instrukce promítá do soudní praxe.

Důkazní řízení bylo založeno na tom, že v průběhu hlavního líčení soud vyslechl svědka Jiřího Berana, který vypověděl, že v lednu t.r. prodal J.Gruntorádovi starší střelbyschopnou pistoli /v této části výpovědi je patrná nápadná stylistická proměna svědkova verbálního projevu, jeho řeč začíná oplývat odbornými termíny balistiky/. Dále byly čteny výpovědi Jiřího Prokopce a Pavly Kunzové, které sice potvrzovaly Beranovu výpověď co do prodeje zbraně, avšak v dalších okolnostech se s ní rozcházel /doba údajného prodeje a jeho způsob, cena, vzhled pistole etc./. Svědkyně M.Habichová nepotvrdila ani prodej zbraně. Tyto rozpory však soud nebral v úvahu, ačkoliv na ně obhájce dr.Brož /in substitutio dr.Otakara Motejla/ a J.Gruntorád poukazovali. Jedinou okolností, která je těmto dalším svědkům společná, je skutečnost, že všichni jsou t.ř. zadržováni v zařízeních přímo podléhajících státní

moci - obě nezletilé svědkyně v domovech mládeže, svědek Prokopec pak ve vazbě. Svědek Beran podal svou ~~výpověď~~ /svědeckou výpověď rovněž ve vazbě, poté co ji podal, byl z ní propuštěn. Prokurátor dr. František Antoš ve své řeči zdůvodnil svůj návrh na potrestání tím, že obviněný "patří k lidem, kteří stojí na platformě nepřátel socialismu a vystupují jako agentura kapitalistických států". Uvedl, že obviněný byl nedávno stáhnán pro podezření z trestného činu podle § 180 c tr.z. /zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny/. Vskutečnosti takovéto trestní stáhnání nebylo nikdy zahájeno. Jiří Gruntorád uvedl, že výpovědi proti ~~zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny~~ němu jsou od začátku až do konce vykonstruované, že nikdy žádnou pistoli ani nekoupil, ani nevlastnil. Přístup do soudní síně byl omezen obvyklým ~~zavlečením~~ nezákonným způsobem /vstupenky, hlídač u vchodu, obsazení volných míst zaměstnanci soudu/.

Causu Jiřího Gruntoráda, který v té době nebyl ještě postaven před soud, velmi obsáhle citoval v řeči obžaloby dne 23.10.1979 při hlavním líčení se šesti členy VDNS u Městského soudu v Praze prokurátor JUDr. Adamec; dopustil se tedy vůči němu závažného porušení presumpce nevinny, a to bezprostředně při jiném úředním soudním aktu. Snažil se přitom sugestivním způsobem konstatovat souvislost mezi nařčeními z pokusu o zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny a z přečinu držení střelné zbraně bez povolení. Současně byl J. Gruntorád už od 15.10.1979 vězněn v cele předběžného zadržení v Praze 1, Konvitské ulici. Téhož dne dopoledne u něj v bytě proběhla domovní prohlídka, při níž příznačně u něj nebyla hledána a ani nalezena doličná věc - údajně zakoupená pistole -, zato však byly zabaveny písemnosti týkající se Charty 77, psací stroj, knihy z Petlice a jiná na stroji opsaná beletrie /např. Seifertův Deštník z Picadilly, který 14 dní předtím vyšel knižně v Čs. spisovatel, prózy B. Hrabala aj./. 18.10. byl J. Gruntorád eskortován před samosoudce, který mu oznámil z čeho je obviněn, že začíná v jeho věci hlavní líčení, a doručil mu na místě návrh prokurátora na potrestání. Když Gruntorád vyslovil přání mít obhájce, líčení bylo odročeno na 8.11. a zároveň na něho samosoudce uvalil vazbu. Proti rozhodnutí o vazbě se J. Gruntorád odvolal. Městský soud v Praze v neveřejném zasedání 30.10.1979 rozhodl, že usnesení o vazbě nemá zákonný podklad a s okamžitou platností je zrušil.

Vpřípadě Jiřího Gruntoráda vyvstává podezření z přímého vykonstruování skutečností pomocí pochybných svědeckých výpovědí. - Soud např. připustil nepřímé svědectví odborného znalce na základě výpovědi neobdobníka /znalec dosvědčoval střelbyschopnost zbraně dle výpovědi svědka Berana/. Dále lze hovořit o porušení zákona v procesních věcech /omezení přístupu veřejnosti k hlavnímu líčení, porušení zásady ústnosti/.

Celý případ je dokladem toho, jak lze při zdánlivém dodržení hlavních formalit důkazního řízení použitím různé manipulace /ne nepřipomínající soudní praxi 50 let/ dosáhnout apriorně stanoveného cíle a pokusit se tak zastrátit stále vzrůstající počet mladých lidí, kteří, třebaže nemohou být mocí představeni veřejnosti jako takzvaní disidentští prominenti, přesto nerezignují na svou občanskou odpovědnost a spontánní zájem o autentickou kulturu, na jejímž zachování mají právě tímto svým postojem nejvýznamnější podíl.

ooo

ooo

ooo

Bělehrad byl výlučnou tribunou oficiálních zástupců státu, dnes je zapotřebí dosáhnout, aby průběh Madridu byl ovlivněn předcházející širokou a konkrétní diskusí, která by mimo jiné reagovala i na zkušenosti nekonformních hnutí východní Evropy. Představa Západu o našem životě a možnostech jsou většinou zkreslené /zvláště na vládních úrovních/ a jejich návrhy nesledují obvykle specifika zdejších poměrů a neznamenají tedy i žádné specifické přístupy.

Charta by se měla obrátit veřejně na všechna zájmová sdružení, politice

ké strany, zastupitelské a státní orgány všech účastníků konference, včetně našich, s návrhem, o čem by se mělo v Madridu rovněž jednat. Některé z podnětů mohou posloužit zejména tím, že k nim budou muset jednotlivé politické strany a organizace zaujmout stanovisko. Důraz by však měl být dán na ty podněty, které nebudou moci být jen paušálně odmítnuty a které budou mít pro občany východoevropských zemí praktický význam /jeho míru můžeme ocenit jen my/.

Podáním návrhu, na který bude díky renomé Charty bezesporu reagováno, si Charta upevní své mezinárodní a tedy i vnitřní postavení /už jen tím, že by se na ní některé orgány nebo organizace zpětně obracely/. Základním cílem by však mělo být rozšíření občanského prostoru ve východoevropských zemích.

Víme, že východoevropské státy v obecné poloze akceptují a dokonce slavnostně vyhláší nejdemokratičtější zásady, a to dokonce i ve formě zákonů. K nim ovšem nejsou prováděcí nařízení, nebo se jimi naopak zákon zužuje, či přímo ruší a nakonec nejsou za třetí ani v praxi dodržována. Na tento problém by se měla proto zaměřit naše pozornost především, a to například tímto způsobem: "Nedoporučuje se vydávat seznamy knih a časopisů zakázaných, mimo případy, které považují jednotlivé státy za absolutně nezbytné. V tomto případě musí být seznam se zdůvodněním veřejně publikován. Zařazení díla do seznamu musí být provedeno na základě soudního rozhodnutí a musí být stanovena závazná právní odvolací procedura." Dále musí návrhy respektovat daný stav, to je totální reglementaci všech sfér veřejného života na jedné a pluralistickou praxi na straně druhé. Příklady: "Jakékoliv skupině sledující dodržování zákonitostí, musí být na její podněty ve lhůtě odpovídáno a musí být zaručena právní ochrana." nebo "Každá vláda se zaručuje, že určité knihy budou zastoupeny v dostatečném počtu ve veřejných knihovnách /dary, dotacemi atd/".

Náměty I.

- 1/ Uveřejnit seznam mezinárodních organizací a sdružení, které podle svých statútů dovolují individuální členství. Každý stát veřejně určí kde členství individuálních osob není schvalováno národními výbory těchto těchto sdružení a organizací.
- 2/ Cenzura není vítána, ale pokud je, musí zveřejňovat seznam svých zásahů.
- 3/ Není vítáno proskribovat umělce / a další/, ale pokud se k tomu přistoupí, může to být jediň na základě soudního výroku a musí být zveřejněn seznam těch, kteří nesmí vystupovat na veřejnosti.
- 4/ Zaručuje se právo na práci podle kvalifikace. Není-li umístění, následuje podpora v nezaměstnanosti. Jiný se kvalifikuje jako nucená práce.
- 5/ Není trestné dopravovat a zveřejňovat literární a vědecké práce v zahraničí.
- 6/ Není trestné pracovat pro zahraniční podniky a instituce a pbbítat za to odměnu.
- 7/ Faktické zveřejnění všech procesů soudních, není-li jinak stanoveno přímo zákonem a stejně tak zveřejnění soudních spisů.
- 8/ Podporovat všechny skupiny osob sledující justici a výkon trestů.
- 9/ Odstoupit od zabavování státního občanství a vypovídání.
- 10/ Určit podmínky /formální/, za kterých stát neschvaluje sdružení a

11/ Zřídit právní výbor konference, který by vypracoval a zveřejnil seznamy jednotlivých zákonů jednotlivých zemí, které neodpovídají mezinárodně platným závazkům.

Náměty II.

Zvláštní dokument o evropském kulturním programu. Pojem evropské kultury. Její význam pro svět. Dnešní postavení. Nutnost studia tradice a posilování kulturní integrace. Společné texty, problémy, vyjadřování

- 1/ Vytvoření seznamu /cca 500/ základních klasických evropských děl filozofie, vědy, literatury. V každé zemi by měly být v dostatečném počtu k dispozici všem.
- 2/ Vytvoření seznamu /cca 30/ základních děl společenských věd, které by měly být povinně zahrnuty do učebních plánů humanisticky orientovaných vysokých škol.
- 3/ Obdobný užší program pro vysokoškoláky vůbec.
- 4/ Pokus o vytvoření standartních učebnic základních oborů.
- 5/ Stanovit společný minimální program, který by byl pro humanitní vědy na vysoké škole povinný. Výměna literatury a přednášejících.
- 6/ Zřízení Evropské literární ceny.
- 7/ Zřízení obdobných cen pro další obory.
- 8/ Povinné vydání laureátů těchto cen ve všech zemích.
- 9/ Zřízení společných novin a periodik.

ooo

.000

ooo

Ministerstvo školství a kultury ČSR
Karmelitská 7, Praha 1
/do rukou ministra dr.Klusáka/

V Praze, dne 12.11.1979

Vážený pane ministře,

Považuji za nutné seznámit Vás s událostmi, které se týkají nejen mé osoby, ale i několika dalších studentů.

Tři roky jsem studovala na Střední průmyslové škole chemické v Ústí nad Labem, ul. Národního odboje 17. Dne 3.9. při nástupu do čtvrtého ročníku mi jedním z profesorů bylo sděleno, že jsem ze studia na této škole vyloučena. Důvod neznal. Jak jsem se dozvěděla později, bylo o mém vyloučení rozhodnuto již 29.6.1979. Přesto mne ředitelství školy celé dva měsíce neinformovalo! Když jsem žádala vysvětlení, ředitel školy pan Panchártek se mnou o tom odmítl hovořit. Nevěděla jsem jak mám v takovéto situaci postupovat, proto jsem se rozhodla jít na odbor školství MNV, kde jsem se poprvé od inspektora Šoltysa dozvěděla, že důvodem vyloučení je moje neshoda s třídní profesorkou M. Houškovou. Při závěrečném hodnocení školního roku 1978/79 rozebírala před třídou mé osobní záležitosti a dotkla se přitom nehezky i mých rodičů. Když jsem ji klidným a opravdu slušným způsobem požádala, aby o takových věcech nemluvila před celou třídou, odvedla mne do ředitelny, kde mi pan ředitel řekl, že to projednají na uávěrečné konferenci a výsledek mi bude do čtrnácti dnů sdělen, což se však nestalo. Až když jsem přišla 3.9. do školy, ohromila mne skutečnost, že jsem vyloučena ze studia. V rozhovoru s inspektorem Šoltysem jsem upozornila na to, že ředitel Panchártek mi zakázal vstup do školy. Nato pan Šoltys po telefonické rozmluvě s ředitelem mi vstup do školy opět povolil a oznámil mi, že se celá záležitost bude ještě projednávat. Udivuje mne,

že takováto rozhodnutí se žeší pouze na základě telefonických rozhovorů.

Dne 4.9.1979 navštívili školu mí rodiče a zde jim bylo ředitelstvím školy oznámeno, že je zařízen přestup na mosteckou průmyslovou školu. Poté jsem jednala společně s rodiči s ředitelem ~~školy~~ mostecké SPŠCH o mém přestupu ^{ad} dne 10.9. jsem začala tuto školu navštěvovat. Mé studijní výsledky zde byli velmi dobré a ve škole jsem byla spokojena, s kolektivem třídy i s profesory jsem dobře vycházela.

Dne 12.10.1979 jsem jela do Ústí nad Labem na ~~alergologické vyšetření~~ alergologické vyšetření a při této příležitosti jsem navštívila své bývalé spolužáky a profesory. Dozvěděla jsem se, že ve vyloučení mne má následovat moje vývalá spolužačka Ria Kropopová, která rovněž nezná žádný důvod tohoto opatření. Tato záležitost vyvolala u studentů značné dohady a znepokojení, jehož výrazem se stal dopis, který studenti odeslali řediteli školy a inspektoru Šoltysovi. /Znění tohoto dopisu příkládám./ S obsahem dopisu se ztotožnilo čtyřicet jedna studentů IV. ročníku včetně mne. Dopis byl napsán proto, protože soudruh ředitel Panchártek odmítl o této záležitosti se studenty jakoukoli diskusi.

Následující týden, ve středu 17.10.1979, si mne předvolal ředitel mostecké SPŠCH J.Arnošt k pohovoru a oznámil mi, že na základě toho, že jsem podepsala výše zmíněný dopis, podává návrh na mé vyloučení ze školy. V podobné situaci jsou i ostatní studenti, kteří tento dopis podepsali, neboť dle sdělení ředitele Panchárta je v jeho pravomocí všechny vyloučit.

Dne 22.10.1979 mně bylo povoleno přerušení studia s výhledem, že poslední ročník SPŠCH si budu moci ještě někdy dokončit. Mám ovšem velké pochybnosti o tom, zda mi bude umožněno v budoucnosti na nějakou školu nastoupit a ukončit tak středoškolské vzdělání, když obě školy takovýmto způsobem proti mně postupovaly.

Velice mne zaráží způsob jednání středoškolského inspektora pana Šoltyse, který se dle mého názoru dostatečně nevěnoval prošetření celé věci. Já osobně jsem nebyla přítomna vůbec žádnému projednávání mého případu, ani žádný z odpovědných školských pracovníků neuznal za vhodné mne informovat, vždy jsem to musela postarat sama. Navíc ředitel ústecké SPŠCH J.Panchártek nepovažoval dodnes za nutné písemnou formou mi oznámit důvody, které ho vedly k mému vyloučení ze studia. Domnívám se, že v tomto postupu nebylo vše v pořádku a že se zde odpovědné osoby dopustily řady přehmatů, které by bylo záhodno prošetřit.

Protože již nevím, na koho se mám v celé věci obrátit, dovoluji si Vás jako představitele nejvyššího ~~státního~~ nadřízeného orgánu požádat o prošetření mého případu.

Naděžda Cachová, Na Vyhlídce 472
43151 Klášterec nad Ohří, okr. Chomutov

S pozdravem

Naděžda Cachová

Vážený soudruhu řediteli a profesorský sbore!

Doslechli jsme se, že jednáte o vyloučení naší spolužačky Rií Kropopové ze studia.

Známe tuto dívku z denního styku už čtyři roky. Je to dobrá kamarádka a nikdy jsme nepocitovali, že by se stranila ostatních a lišila se víc než kdokoliv z nás. Ačkoliv neznáme důvod, skutečnost, že jí hrozí vyloučení, chápeme jako ohrožení a újmu svou vlastní. Tvažte, prosíme, pečlivě své nastávající rozhodnutí, jedná se o další existenci mladého člověka.

Děkujeme za pochopení

V Ústí nad Labem 12.října 1979

Podepsáno 41 studentů

ooo 000 ooo

Setkání zástupce Charty 77 s velvyslancem při ministerstvu zahraničí Rakouské republiky dr. Fischerem

Ve dnech 15.-17.listopadu 1979 byla v Praze na oficiální návštěvě delegace rakouského ministerstva zahraničí vedená ministrem zahraničí

dr. Wilibaldem Pahrem. O účelnosti a vhodnosti této návštěvy krátce po procesu se šesti obhájci lidských práv v Československu vznikly v rakouské veřejnosti, a to i na vysokých politických místech, kontroverze, a vláda byla pro tento svůj úmysl kritizována.

Při jednání ministra W.Pahra s čs. ministrem zahraničí došlo však k zásadní výměně názorů na praxi dodržování lidských práv a občanských práv v Československu ve smyslu Závěrečného aktu konference v Helsinkách v roce 1975. V tomto pro nás významném bodě nedošlo mezi oběma stranami k dohodě a rakouský ministr zahraničí trval na kritickém stanovisku k postupu čs. úřadů v této věci.

V sobotu 17.listopadu 1979 se uskutečnilo z předchozí iniciativy rakouských míst setkání na půdě rakouského velvyslanectví mezi zástupcem ministra W.Pahra, velvyslancem při rakouském ministerstvu zahraničí, dr.Fischerem, za přítomnosti konzula Rakouské republiky v Praze dr. Totha, a ing.Rudolfem Battkem, představitelem čsl. nezávislých socialistů a aktivistou Charty 77.

Rudolf Battěk během rozhovoru zdůraznil, že smyslem usilování demokratických socialistů je navázání kontinuity nezávislého socialistického myšlení v Československu a nikoli politická aktivita tradičního typu. Pokud se týče činnosti občanské iniciativy Charta 77 potvrdil, že jejím základním cílem vždy bylo a zůstává obrana lidských a občanských práv v zemi, jak se k jejich respektování zavázala čsl. vláda svým podpisem Závěrečného aktu v Helsinkách a zejména začleněním Všeobecné deklarace lidských práv a dalších příslušných mezinárodních paktů jejich ratifikací Federálním shromážděním do čsl. právního řádu.

Rudolf Battěk tlumočil stanovisko většiny signatářů a stoupenců Charty 77, že zvýšená persekuce obránců lidských práv v Československu v poslední době, zejména pak proces se šesti členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných z konce října t.r., směřuje ve skutečnosti k úplnému potlačení hnutí na obranu lidských práv a všech nezávislých občanských aktivit.

Velvyslanec dr.Fischer vzal toto prohlášení na vědomí s tím, že je bude tlumočit kancléři Rakouské republiky, dr. Bruno Kreiskému. Při této příležitosti předal R.Battěk dopis čsl. demokratických socialistů vedení Socialistické strany Rakouska.

Před přijetím na rakouském velvyslanectví udělala rakouská televize krátké interview s R.Battkem, které bylo téhož dne večer vysíláno v Praze 20.listopadu 1979.